

Praktijkgericht programma- Maatschappij voor het havo

SLO, december 2021

Vooraf

Onderstaand de eerste denkrichtingen van het praktijkgerichte programma-M (pgp-M) voor het havo, zoals uitgewerkt door het ontwikkelteam pgp-M. De inhoud is in dit stadium van het ontwikkelproces uitgewerkt in een karakteristiek, een voorstel voor werkvelden gebaseerd op de hbo-sectoren (domein D) en een eerste aanzet voor programmaspecifieke kennis en vaardigheden (domein E). Dit voorstel moet gelezen worden in de totale structuur van het examenprogramma, bestaande uit:

- A. Algemene praktijkgerichte vaardigheden (denk aan, communiceren, informatievaardigheden, zelfsturing, samenwerken etc.)*
- B. Werken aan praktische en realistische opdrachten (denk aan oriënteren, plan van aanpak, planning en interactie met opdrachtgever)*
- C. LOB (denk aan toepassen loopbaancompetenties)*
- D. Werkvelden*
- E. Programmaspecifieke kennis en vaardigheden*
- F. Vraagstukken*

De domeinen A tot en met C en F staan vast en zijn voor het praktijkgerichte programma-Technologie hetzelfde. Het inhoudelijk verschil tussen de programma's komt tot uiting in het karakteristiek en de domeinen D en E. Daar ligt in deze fase de nadruk op.

Karakteristiek

De inhoud van het praktijkgerichte programma-Maatschappij richt zich primair op het werken met en voor mensen waarbij leerlingen hun eigen rol en de rol van anderen daarin ontdekken. Onze maatschappij kenmerkt zich onder andere door het samenleven van mensen met verschillende achtergronden, oriëntaties en mogelijkheden. In het pgp-M leren leerlingen de heterogene samenleving in de breedste zin van het woord te begrijpen en te respecteren. Leerlingen leven zich in, kunnen zich verplaatsen in medemensen én dat zichtbaar maken in omgangsvormen, gedrag en communicatie. Daarbij leren zij reflecteren op hun eigen identiteit en open te staan voor opvattingen en levenswijzen anders dan die van hun zelf. In het M-programma leren leerlingen ook over het menselijk gedrag. Ze krijgen inzicht in eigen gedrag, het gedrag van anderen en de manieren waarop gedrag beïnvloed kan worden. Deze inhoud vormt de basis voor werken mét en vóór mensen. Denk bij het werken met mensen bijvoorbeeld aan activiteiten in de gezondheidszorg en het onderwijs. Werken voor mensen zal vooral tot uiting komen in de brede economische sector, de juridische sector, in taal en cultuur of de sector die zich richt op gedrag en maatschappij. Al deze sectoren zijn weer onderverdeeld in werkvelden met

geheel eigen kenmerken. Het aantal werkvelden met als kenmerk 'het werken met en voor mensen' is omvangrijk en divers.

De praktijkgerichte activiteiten richten zich op realistische opdrachten van externe opdrachtgevers die leerlingen in beroepssituaties uitvoeren. Het gaat dan om het uitvoeren van (ontwerp)onderzoek, soms meer creatief en andere keren meer systematisch. Het onderzoek resulteert in het verlenen van een dienst, het maken van een product, het inrichten van een proces of een combinatie daarvan.

- Denk bij het verlenen van diensten aan het verlenen van zorg, begeleiden van (educatieve) activiteiten, het geven van gezondheidsbevorderende of financiële voorlichting, fiscale aangifte, marktonderzoek, enzovoorts.
- Bij het maken van producten valt te denken aan de ontwikkeling van een gezondheidsprogramma, een sportprogramma of een educatief programma, het maken van podcasts en video's over bijvoorbeeld maatschappelijke onderwerpen, het maken van een marketingplan of het opzetten van een onderneming.
- Bij het aansturen van processen gaat het bijvoorbeeld over administratieve en logistieke processen, het beheer of de verbetering daarvan, projectmanagement, maar ook aan de coördinatie van een proces met kinderen, mensen en middelen, het maken van een stappenplan.

Veel vragen van opdrachtgevers zullen tegenwoordig ook een relatie leggen met grote actuele mondiale thema's zoals duurzaamheid, globalisering, technologie en gezondheid. Door de integratie van deze thema's in de realistische en praktische activiteiten onderzoekt en verheldert de leerling ook de eigen waarden over deze onderwerpen en hoe hieraan een positieve bijdrage te leveren.

Voor een brede oriëntatie onderzoeken leerlingen binnen een sector verschillende werkvelden en voeren voor externe opdrachtgevers praktische en realistische opdrachten uit, bij voorkeur in de eigen regio. Zij gebruiken daarbij de kennis en vaardigheden die nodig zijn om de specifieke opdracht tot een goed einde te brengen. Deze kennis en vaardigheden zijn opdrachtspecifiek en betreffen het onderwijsprogramma. Daarom zijn deze niet uitgewerkt in voorliggend examenprogramma. Wel uitgewerkt zijn de programmaspecifieke kennis en vaardigheden, want deze zijn relevant voor alle activiteiten die zich richten op het werken met en voor mensen.

Het gaat hier om:

- Leren over menselijk gedrag
- Omgaan met heterogene groepen
- Onderzoeken, analyseren en adviseren
- Ontwikkelen of verbeteren van een dienst, of een product, of een proces
- Betrekken van experts

Het brede programma maakt het scholen mogelijk keuzes te maken die passen bij de individuele behoefte van leerlingen, de doorstroom naar (hbo) vervolgoopleidingen en de mogelijkheden in de regio.

D. Werkvelden

D1	Werkvelden binnen sectoren
Doelzin	De leerling oriënteert zich op verschillende werkvelden binnen een sector en voert in minstens één werkveld praktische en realistische opdrachten voor externe opdrachtgevers uit.
Uitwerking	<p>Het gaat hier om de volgende sectoren:</p> <ul style="list-style-type: none">- Economie- Gedrag en Maatschappij- Gezondheidszorg- Recht- Taal en cultuur- Onderwijs <p>De leerling beheerst kennis, vaardigheden en houding die voorwaardelijk is om binnen het betreffende werkveld praktische en realistische opdrachten voor externe opdrachtgevers uit te kunnen voeren.</p>
Toelichting	<p>Te denken valt aan:</p> <ul style="list-style-type: none">- de sector economie met werkvelden als bedrijfskunde, ondernemen, management en marketing;- de sector gedrag en maatschappij met werkvelden als psychologie, pedagogische opleidingen, maatschappelijke hulp en dienstverlening;- de sector gezondheidszorg met werkvelden als verpleegkunde, onderzoek en ontwikkeling, gezondheid- de sector recht met werkvelden als publiekrecht, privaatrecht;- de sector taal en cultuur met werkvelden als religie, journalistiek, communicatie en media;- de sector onderwijs met werkveld lerarenopleidingen, onderwijsondersteuning, educatie.

E. Programmaspecifieke kennis en vaardigheden

De doelzinnen krijgen nog een uitwerking en een toelichting. Daar wordt in 2022 verder invulling aan gegeven.

E1	Menselijk gedrag
Doelzin	De leerling gebruikt kennis over het menselijk denken, voelen en gedrag.

E2	Omgaan met heterogene groepen
Doelzin	De leerling krijgt inzicht in andere individuen en in groepen in de samenleving vanuit het eigen referentiekader en vanuit het referentiekader van de ander.

E3	Onderzoek, analyse en advies
Doelzin	De leerling onderzoekt een relevant vraagstuk van een externe opdrachtgever, presenteert verschillende oplossingsrichtingen en brengt een advies uit.

E4	Diensten, producten en processen
Doelzin	De leerling ontwikkelt en verbetert voor een externe opdrachtgever op basis van onderzoek ten minste een dienst, of een product of richt een proces in.

E5	Experts betrekken
Doelzin	De leerling betreft kennis en vaardigheden van experts bij het realiseren van de opdracht.